

**Кожна дитина така, якою її виховали батьки.
Запам'ятайте це!**

Заявляю впевнено та офіційно: **дитина – така, якою ми її виховали.** Знаєте, чого ніяк не хочуть розуміти 99% батьків, які приходять до мене на консультації? Що нащадок у них вийшов рівно такий, яким вони, батьки, його виростили. Що всі комплекси, недоліки, все *«він нічого не хоче»*, *«вона зовсім знахабніла»*, *«він мене не поважає»* – це результат їх батьківського піклування. Якщо тільки дитина не з'явилася в родині у свої 14 років.

Розмови про вплив поганої компанії, інтернету, шкільних вчителів, обставин, неправильної генетики – це не більше, ніж спроби зняти з себе відповідальність і знайти винних у власних помилках. Так, погана компанія запропонує **вашій** дитині наркотик, візьме з собою на пограбування кіоску і розповість, звідки беруться діти. Так, інтернет розповість ще й про те, як саме робити дітей, посадить на тупі іграшки та запропонує **вашій** дитині кілька безболісних способів самогубства. Так, шкільні вчителі не особливо напружуються для того, щоб **ваша** дитина отримала якісну освіту. Так, економіка не в найкращому стані, і державу сьогодні анітрохи не хвилює, скільки ви працюєте, щоб нагодувати **вашу** дитину. Так, прадід чоловіка був бандитом з великої дороги, а у **вашої** дитини точно такий же колір очей ...

Побачили ключове слово? Тому, що при правильному підході всі ці фактори не будуть мати ніякого впливу.

А тепер нумо поміркуймо. Помилки робили ми. Удобрювали рослину ми. Забували поливати та протирати листочки теж ми. Ми переставили її з підвіконня на книжкову полицю – ну і що, що світла не вистачає, головне – так красивіше і нам зручніше. Дозволили кішці ходити під неї в туалет. Під час веселих свят кидали у квітковий горщик недопалки й кісточки від курки. Рослина зав'яла, перестала рости та з горщика погано пахне. Хто винен? Рослина? **Змушувати того, хто молодший і слабший, розплачуватися за помилки того, хто старший і сильніший – підло.** Карати за те, чого самі не змогли сформувати – підло. Вішати ярлики, особливо прилюдно – підло.

Нецензурна лайка в обличчя матері – крик про допомогу.

Аня дуже заважає своїй мамі. Тому що мама зібралася заміж, а Аня не подобається її обранцеві. Якщо чесно – є за що. Аня у свої 14 років вже добре знайома з алкоголем, відмовляється наводити порядок у своїй кімнаті, ночами сидить за комп'ютером і грубіянить мамі з вітчимом у виразах, яким позаздрив би боцман із сорокарічним стажем. У Ані не складаються стосунки з класом, у неї немає подруг. Торік вона повернулася зі школи з виголоною скронею і малиновим волоссям. Аня заплакала під час нашої розмови, коли ми торкнулися ночей в соціальній мережі. *«А що мені ще робити вночі?! – кричала Аня. – Мені страшно! Мені треба, щоб хтось зі мною розмовляв! Я боюся залишатися одна, а вона з 8 років залишає мене ночами, тому що йде грати в більярд! А тепер до свого мужика їде!»*

Мене зовсім не дивує, що місяць тому Аню, зовсім п'яну, привели додому люди, які не пройшли повз дівчинку, що сиділа на лавочці. Тому, що і малинове волосся, і алкогольні коктейлі, і нецензурна лайка в обличчя матері – це крик про допомогу. Але мама Ані щиро впевнена, що їй просто не пощастило з дочкою. Мама вважає, що 6 переїздів з міста в місто і п'ять шкіл за сім шкільних років не повинні були вплинути на нормальну дитину. Що 14-річна дівчинка повинна зрозуміти, що вона, мама, ще молода і хоче влаштувати своє життя – вийти заміж і народити малюка. З яким їй, звичайно, обов'язково пощастить...

У відповідь на моє запитання про більярд вона, з інтонаціями повної впевненості у своїй правоті, сказала: *«Я йду вночі, а вночі діти повинні спати!»*

Мама каже, що я нечепура? Гаразд, буду.

Як же часто чую я від батьків претензії до дітей! І як рідко бачу розуміння того, що власні помилки необхідно виправляти самим. Квітку, яка гине в горщику, можна врятувати. Поміняти землю. Переставити туди, де буде вистачати світла і повітря. Поливати за розкладом. Акуратно відламати відмерлі листочки. Удобрювати. Не пускати в кімнату кішку... А якщо цього не робити, то чесніше буде пересадити її в ліс, наприклад. Але тоді вже не розраховувати, що рослина буде радувати своїми барвами й запахами, весняним пробудженням і ошатною зеленню посеред зими. Або завести садівника за великі гроші, нехай доглядає. Але тоді погоджуватися з тим, що

першу пелюстку побачить садівник, а не господар. А з недопалками та кішкою рослина – так, не радує, а заважає і дратує.

Якщо комусь постійно говорити про те, що він – свиня, він рано чи пізно захрюкає. Якщо вважати, що дочка в 11 років тупа і мерзенна, вона обов'язково такою стане. Багато хто, напевно, не повірять, але всі наші діти насправді дуже слухняні.

Мама каже, що я нечепура? Гаразд, буду нечепурою. Тато вважає мене тухтієм і скиглієм? Піду понию! Прислухайтеся до себе. Почуйте, що і як ви говорите дитині. Уявіть себе на її місці. Спробуйте відчувати, що відчуває вона! Вчинок можна виправити, а людина не може стати іншою.

Кілька років тому мені довелося відмовитися від послуг няні після того, як я почула її розмову з моїм трирічним сином: *«Ти поганий хлопчик! Хороші хлопчики так не роблять!»* Вона не розуміла головного: мій син – хороший. Так, він зробив нехороший вчинок. Але він виправиться, саме тому, що він хороший! Батькам треба взяти за правило одну дуже просту установку: ми засуджуємо не дитину, а її вчинок! Треба навчитися розділяти ці дуже різні поняття: людина і вчинок. Вчинок завжди можна виправити. За нього можна відповісти. Наступного разу так не вчинити. А людина не може стати іншою. Відчуваєте різницю? Ще раз. **Будь-яка дитина – рівно така, якою виростили її батьки.** І якщо малюк щось робить не так, як хотілося б, то батькам необхідно сісти та подумати, що вони робили не так, і як це виправити. Їм виправити, батькам. Якщо все робити поступово і з любов'ю, то квітка повільно, але все-таки видужає. І почне приносити радість. Головне – не запізнитися, поки вона остаточно не загинула.

Автор: Марина Солотова